

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA CIVILNO PRAVO

Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

T: (01) 369 5342
F: (01)369 5783
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

Številka: 091-36/2017/2 in 091-6/2017/5
Datum: 4. 1. 2018

Zadeva: Predlagam.vladi.si predlog 8606-271: Sprememba posestnega varstva in predlog 7971-15: Ukinitvev posestnega varstva / določitev odškodnine za zlorabo posestnega varstva

Ministrstvo za pravosodje je v reševanje prejelo predlog 8606-271: Sprememba posestnega varstva in predlog 7971-15: Ukinitvev posestnega varstva / določitev odškodnine za zlorabo posestnega varstva. Glede na to, da sta navedena predloga po vsebini enaka, na oba odgovarjamo hkrati z istim pojasnilom.

V zvezi z navedenima predlogoma pojasnjujemo, da sta lastninska pravica in posest na stvari praviloma povezana, vendar ni nujno, da se prekrivata. Posest predstavlja dejansko oblast nad stvarjo, lastninska pravica pa pravno oblast nad stvarjo, ki lastniku zagotavlja določena upravičenja do stvari. V večini primerov je lastnik stvari tudi njen posestnik, saj je ena izmed temeljnih upravičenj lastninske pravice, upravičenje do posesti stvari, vendar pa lahko lastnik prenese to upravičenje tudi na drugo osebo. Stvarnopravni zakonik¹ (SPZ) ureja tako pravno zaščito lastninske pravice na stvari kot tudi pravno zaščito položaja posestnika.

Obe obliki sodnega varstva posesti (tako za primer motenja in odvzema posesti) **izvirata že iz rimskega prava**. Pravni red varuje posest, ki je zgolj dejanska oblast in ne pravica, **z razlogom, da bi se preprečilo samovoljno uveljavljanje pravice**. Gre za nekakšno »provizorično« zavarovanje dejanskega položaja, zato naj bo posestno varstvo hitro in naj kot tako varuje posestnikovo dejansko oblast na stvari tako dolgo, dokler ne bo v postopku, ki bo temeljil na pravici, dokazano drugače. To pa seveda pomeni, da je posestno varstvo lahko v korist tudi tistemu, ki pravice do posesti sploh nima, vendar je v pravnem redu to tveganje sprejeto, **saj se tudi v takih primerih preprečujejo in sankcionirajo samovoljna ravnanja**.² V izogib navedenemu SPZ v drugem odstavku 33. člena določa posebno varovalo, v skladu s katerim viciozen posestnik (posestnik, ki je pridobil posest s silo, na skrivaj ali z zlorabo zaupanja) nima posestnega varstva nasproti tistemu, od katerega je na tak način prišel do posesti. Vendar pa je potrebno navedeno določbo obravnavati skupaj z 31. členom SPZ, ki ureja samopomoč, saj bi prišlo do položaja, ko bi tat zahteval posestno varstvo samo, če bi se

¹ Uradni list RS, št. 87/02 in 91/13.

² M. Juhart, M. Tratnik, R. Vrenčur, Stvarnopravni zakonik (SPZ) s komentarjem, Uradni list Republike Slovenije, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Ljubljana 2016, str. 160 in 161.

okradeni poslužil dovoljene samopomoči. Le v primeru dovoljene samopomoči bo lahko v posestni pravdi, ki jo je sprožil viciozni posestnik, okradeni uveljavljal ugovor viciozne posesti.³

Obstajata dva pomembna razloga, zaradi katerih je potrebno, da se posest varuje. Prvi razlog je, da se v sporu, komu gre stvar, začasno uredi posestno stanje, ki naj traja do rešitve spora, saj se na ta način doseže, da stvar začasno ostane v rabi in uživanju tistemu, ki ima po videzu sodeč več pravice do stvari. Drugi razlog varstva posesti pa je v tem, da je v pravni državi prepovedana samovoljna sprememba obstoječega dejanskega stanja. Dejansko stanje je treba varovati pred nasiljem in samovoljo, pa čeprav prihajata od osebe, ki ima pravico do stvari. Cilj posestnega varstva je hkrati tudi sankcija, da samovolja ostane brez zaželenega učinka, saj mora tisti, ki ima pravico do posesti, do nje priti s sodelovanjem sodišča. V primeru, da si jo vzame sam, je kljub obstoječi pravici dolžan vzpostaviti prejšnje posestno stanje na podlagi posestne tožbe. S tem pa mu ni odvzeta možnost, da ne glede na rezultat posestnega spora vložiti petitorno tožbo.⁴ Temu pritrjuje tudi sodna praksa v svojih odločbah, v katerih navaja, da cilj posestnega varstva ni zgolj vzpostavitev prejšnjega dejanskega stanja, temveč tudi sankcioniranje in preprečitev nadaljnje samovolje stranke, ki je dejansko stanje enostransko spremenila.⁵

Prav tako bi se posestni spori lahko reševali hitreje, če bi se ob reševanju konkretnih primerov izogibali prelaganju obravnave, preobsežnemu dokazovanju s pričami ter pogosto nepotrebnim ogledom. Prepogosto se motenje posesti obravnava tudi preširoko, saj vsaka sprememba dejanskega stanja ne more pomeniti motenja. Seveda pa je treba pri odločanju, ali gre za motenje posesti, upoštevati vse okoliščine posameznega primera.⁶ Kadar gre v posestnem sporu za dejanja, ki predstavljajo golo nagajivost ter so z vidika posestnika banalna, torej takšna, ki v izvrševanje posesti resno sploh ne posegajo, tedaj uveljavljanje pravice do sodnega varstva posesti predstavlja njeno zlorabo.⁷

Glede na navedeno ocenjujemo, da je posestno varstvo kot institut, ki izvira že iz rimskega prava, nujno potreben za preprečitev in sankcioniranje samovoljnih ravnanj in tako ni razloga za njegovo odpravo. Zato predlog, da se odpravi institut posestnega varstva, ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Prav tako ocenjujemo, da tudi določitev možnosti vložitve odškodninske tožbe zoper posestnika, ki je uspel s posestno tožbo, v primeru, da potem lastnik v lastninski tožbi dokaže svojo izključno pravico nad stvarjo in neupravičenost posestnika do posedovanja stvari, kot podredno naveden predlog, ni primeren za nadaljnjo obravnavo. Taka možnost namreč obstaja že po veljavnem pravu.

V okviru klasične lastninske tožbe (rei vindicatio), na podlagi katere lahko lastnik v skladu s prvim odstavkom 92. člena SPZ zahteva od vsakogar vrnitev individualno določene stvari, je v 96. členu SPZ izrecno urejen pravni položaj nedobrovernega posestnika (stvarnopravne reparacije). V tretjem odstavku navedenega člena je izrecno določeno, da mora **nedobroverni posestnik povrniti škodo, nastalo s poslabšanjem ali uničenjem stvari**, razen če bi ta škoda nastala tudi tedaj, ko bi bila stvar pri lastniku. Določbe o stvarnopravnih reparacijah so specialne glede na določbe o neupravičeni obogatitvi, ki jih ureja Obligacijski zakonik⁸ (OZ). Le

³ M. Juhart, A. Berden, T. Keresteš, V. Rijavec, M. Tratnik, A. Vlahek, R. Vrenčur, Stvarnopravni zakonik s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 195 in 196.

⁴ Tone Frantar, Teoretična razprava – Posest: Nekatera vprašanja varstva posestnih razmerij, Podjetje in delo – 1999, številka 6-7, stran 1069-1077 / Gospodarski vestnik d.d., 18. 10. 1999.

⁵ VSL sklep I Cp 3391/2013 z dne 21. 5. 2014.

⁶ Tone Frantar, Teoretična razprava – Posest: Nekatera vprašanja varstva posestnih razmerij, Podjetje in delo – 1999, številka 6-7, stran 1069-1077 / Gospodarski vestnik d.d., 18. 10. 1999.

⁷ VSL sklep I Cp 1562/2008 z dne 14. 5. 2008.

⁸ Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo in 64/16 – odl. US.

če SPZ določenega vprašanja ne ureja, je dopustno uporabiti splošni režim iz OZ.⁹ Za nepoštenega pridobitelja SPZ ne določa pravil o plačilu za uporabo stvari, zato se zanj uporablja **pravilo o uporabi tuje stvari v svojo korist iz 198. člena OZ**.¹⁰ V skladu s 198. členom OZ lahko imetnik v primeru, če je nekdo tujo stvar uporabil v svojo korist, ne glede na pravico do odškodnine, in tudi če te pravice nima, zahteva od njega, naj mu nadomesti korist, ki jo je imel od uporabe. Navedena norma omenja tudi odškodninsko odgovornost, s katero zahtevek **lahko konkurira**. Če je obogateni ravnal krivdno (nedobroverno) in so tudi izpolnjeni pogoji za odškodninsko zavezo, stranka lahko izbira med obema zahtevkoma (krajši zastaralni rok je pri odškodninskih obveznostih).¹¹

Dodajamo, da v skladu s sodno prakso **protipravni poseg v posest ne predstavlja nujno tudi protipravnega ravnanja v smislu odškodninskega prava**. Protipravnost pri posestnem varstvu pomeni, da lahko le zakon izključi protipravnost posega v posest (prim. komentar dr. Renata Vrenčurja k 33. členu SPZ, Stvarnopravni zakonik s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004). Protipravno dejanje kot predpostavka odškodninske odgovornosti povzročitelja škode, pa je ravnanje, ki presega okvire svobode ravnanja, ki jih opredeljuje neizogibna medsebojna soodvisnost ljudi, njihovih položajev in dobrin (gl. uvodni komentar mag. Dunje Jadek Pensa v oddelku Povzročitev škode, Obligacijski zakonik s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2003, prva knjiga). Meje svobode je treba iskati v presoji o ustreznosti določenega ravnanja glede na okoliščine konkretnega primera.¹²

Tudi v okviru negatorne tožbe, katero lahko lastnik oziroma domnevni lastnik vložiti v primeru, če ga kdo tretji protipravno vznemirja, drugače kot z odvzemom, je v drugem odstavku 99. člena SPZ izrecno določeno, da če je bila z vznemirjanjem povzročena škoda, lahko ta od povzročitelja zahteva njeno **povrnitev po splošnih pravilih o povrnitvi škode**.

Glede na navedeno ocenjujemo, da je možnost vložitve odškodninske tožbe in s tem povrnitev v konkretnem predlogu navedenih škod in stroškov v primeru nepoštenega posestnika, ki je predhodno izrabil institut posestnega varstva, v zadostni meri in ustrezno upoštevana v veljavni zakonodaji, zato predlog ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

S spoštovanjem.

Sara REGANCIN
v. d. generalne direktorice

Pripravila: Romana Grajfoner, svetovalka

⁹ M. Juhart, A. Berden, T. Keresteš, V. Rijavec, M. Tratnik, A. Vlahek, R. Vrenčur, Stvarnopravni zakonik s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 487.

¹⁰ VSL Sodba in sklep I Cp 994/2017 z dne 13. 9. 2017.

¹¹ N. Plavšak, M. Juhart, V. Kranjc, A. Polajnar Pavčnik, P. Grilc, Obligacijski zakonik s komentarjem (splošni del), 2. knjiga, GV Založba, Ljubljana 2003, str. 58.

¹² VSL sodba I Cp 1420/2011 z dne 23. 1. 2012.